

РЕКОНСТРУКЦІЯ ТЕРИТОРІЇ ВИШЕНСЬКОГО ПАРКУ У МІСТІ ВІННИЦЯ

Вінницький національний технічний університет

Стаття присвячена огляду процесу та результатів реконструкції Вишенського парку, одного з найважливіших природних та культурних об'єктів у місті Вінниця. Розглядається важливість та необхідність реконструкції парку з метою збереження природно-ландшафтних, архітектурно-історичних та соціокультурних цінностей. Досліджено сучасний стан навколишнього середовища Вишенського парку та територію Вишенського озера та визначено їх недоліки.

Розглянуто планувальні рішення щодо застосування реконструктивних методів для поліпшення території парку та наведено варіативне рішення реконструкції парку.

Ключові слова: парк, Вишенський парк, територія, реконструкція, екологічність, осучаснення.

Вступ

Парки – це зелені масиви, розташовані в межах міста. Вони створюються в містах з метою кращого використання природного середовища для організації культурного дозвілля населення та проведення різнобічної культурно-освітньої та оздоровчої роботи серед дорослих та дітей. Парки забезпечують людей простір для фізичної активності в т.ч. тому що люди більшою мірою воліють займатися фізкультурою та спортом у більш естетично привабливому середовищі, вони як і громадські простори створюють середовище спілкування з сім'єю та друзями, місце для соціалізації та соціальної інтеракції, простори такого плану створюють умови розслаблення, відновлення розумової активності і зняття стресу, тобто. мають позитивні психологічні наслідки здоров'ю.

У зв'язку з цим насамперед акцент робиться на відпочинок відвідувачів, фізкультурно-масових та культурно-просвітницьких заходах. Також дитячі розваги є пріоритетними щодо основних напрямів функціонування парку. Важливим показником функціонування парку є відвідуваність, зокрема: періоди найбільшого рекреаційного навантаження парку; змінність відвідувань протягом дня; ділянки, що зазнають надлишкового навантаження, та ділянки слабкого відвідування; контингент відвідувачів змінює його протягом дня.

Значення парків постійно зростає в період урбанізації, тому актуальною стає проблема реконструкції парків культури та відпочинку, які є основним місцем відпочинку для мешканців. При реконструкції парку повинні дотримуватися певних вимог: проведено аналіз об'єкта, обрано певний стиль проекту, враховано екологічні та санітарні вимоги, проект повинен відповідати нормативним вимогам ландшафтного дизайну тощо.

Основна частина

Створення нових зелених зон або реконструкція та благоустрій існуючих (парків, скверів, прибережних рекреаційних зон і т. д.) мають першочергове значення для формування позитивного іміджу міської території.

Сьогодні ряд вчених пропонує класифікувати парки на декілька видів: відкриті-партерні варіанти, де переважають клумби, квітники, газони та живі декоративні огорожі; закриті, де переважають дерева і чагарники, забезпечуючи ізоляцію від шуму, вихлопних газів та інших перешкод; парки та сквери з прив'язкою до будівельної споруди або об'єкту, які прикрашають архітектурні пам'ятки та центральні площі міста.

Крім естетичної краси, парки та сквери також надають людям майданчики для відпочинку, мальовничі доріжки, алеї, куточки з лавами, фонтани, струмки та інші куточки. Розмір, конфігурація майданчика та використання цікавих композицій є невід'ємними атрибутами проекту. Питання ландшафтно-архітектурної та основні фактори, що впливають на планування парку, такі як функціональні проблеми благоустрою території, вплив прилеглих об'єктів міської інфраструктури, наявність тротуарів, доріжок та декоративних стежок, правильність геометричного розташування доріжок, освітлення парку ввечері та наявність гідроконструкцій.

Збалансованість об'єктів, що становлять парк, є однією з головних умов його облаштування. У будівництві таких об'єктів дотримуються специфічні нормативи та вимоги в яких рекомендується так і пропорції при зонуванні паркової території: для облагородження транзитних колій та доріжок

газонами, чагарниками чи деревами – 67...71 %; зелені зони між багатоквартирними будинками оснащуються зеленими насадженнями – 84...89 %; наявність доріжок, площ та шляхів для транзитних зон - 23...31 %, а для "зелених зон" біля житлових будинків - 10...15 %; квітники та клумби біля житлового комплексу складають – 1...5 %, а у транзитній зоні – 1...2 %. Нормативи для озеленення території парку з використанням дерев та чагарників становлять: дерева – 100...120 %; чагарники – 1000...1200 % [1].

Сучасні парки, сквери та бульвари повинні бути обладнані пішохідними доріжками, зовнішнім освітленням, системами водопостачання для поливу, лавками для відпочинку, сміттєвими урнами. Зелені насадження вимагають щорічного обслуговування, проведення обрізання дерев і чагарників, що омолоджує, а також видалення сухих дерев. При реконструкції парку необхідно проаналізувати існуючі насадження, їх стан, вік та морфологічні характеристики. Також слід вивчити рекреаційне навантаження на територію, стан доріжок та майданчиків, стан інфраструктури загалом та рівень забруднення.

Парки завжди відігравали важливу роль у великих містах, надаючи мешканцям можливість насолоджуватися природою та відпочивати в затишній атмосфері, подалі від шумного міського життя. Однак з плином часу деякі парки стають застарілими та вимагають реконструкції, щоб відповідати зростаючим потребам та сучасним вимогам міста та його мешканців.

Як об'єкт дослідження, було обрано територію Вишенського парку у місті Вінниця.

Парк «Вишенський» — міський парк у Вінниці, розташований на південній околиці житлового масиву Вишенька, північна частина обмежується вул. Андрія Первозваного та вул. Костянтина Василенка, південна частина парку є трав'яним берегом Вишенського озера створеного на річці Вишня одночасно з парком. Берег є широкою зоною відпочинку мешканців західної частини міста. Парк був закладений у 1972 році, площа становить 45 га. [2]. Він завжди був важливим центром відпочинку та культурного життя для мешканців міста.

Однак, недбале ставлення до парку та природних ресурсів, а також негативні впливи на антропогенних факторів привели до пошкодження та зносу існуючих споруд у парку. Це включає старі будівлі, фонтани, альтани та доріжки, які потребували відновлення та реставрації. Крім того, втрата біорізноманіття та зниження якості інфраструктури парку спричинили потребу у реконструкції з метою збереження природних та культурних цінностей [3].

Враховуючи вищезгадані фактори, реконструкція стала не відкладною місією для забезпечення тривалої експлуатації та збереження парку як природно-культурного скарбу міста Вінниця.

Одним із аспектів реконструкції є аналіз існуючих осучаснених парків, які служать прикладом успішної трансформації. Вони включають новітні архітектурні рішення, інтерактивні елементи, зони відпочинку та розваг, спеціально облаштовані траси для прогулянок та велосипедних прогулянок, а також використання сучасних технологій для забезпечення комфорту та безпеки відвідувачів.

Під час проведення проектного аналізу Вишенського парку у місті Вінниця було виявлено кілька проблем, які потребують реконструкції:

Стан насаджень: Велика частина дерев та кущів у парку значно застаріла, близько 75 % ростучих насаджень необхідно замінити.

Пішохідні зони: Діючі тротуари, алеї та доріжки у парку зруйновані і потребують повного перепланування, з заміною покриття.

Металевий паркан: Частина металевого огорожі парку пошкоджена і не відповідає естетичним нормам. Рекомендується демонтаж і встановлення нової огорожі.

Відсутність системи водовідведення: Парк потребує ливневого стоку для збирання дощової води.

Планування території: Існуюче планування парку не відповідає нормативним вимогам і потребує нового перепланування.

Освітлення: Територія парку має недостатнє штучне освітлення.

На рис. 1 наведено фотофіксацію сучасного стану парку [4].

Територія Вишенського озера, яка знаходиться у Вишенському парку, має свої основні проблеми, які потребують розв'язання зі збереженням природного середовища.

Деякі з цих проблем можуть включати [5, 6]:

1. Забруднення води

Один з основних аспектів реконструкції озера полягає у забезпеченні чистоти води. Можуть бути використані методи фільтрації та очищення води, такі як установка спеціальних фільтрів або використання системи природного очищення через рослини.

2. Ерозія берегів

Ерозія берегів озера може бути проблемою, яка потребує уваги під час реконструкції. Для запобігання ерозії можуть бути використані природні матеріали, такі як габіони або рослинні насадження, які зміцнять береги та запобігатимуть їх пошкодженню.

3. Біорізноманітність

Рисунок 1 – Сучасний вигляд частин території Вишеньського парку

Збереження біорізноманітності є важливою метою при реконструкції озера. Важливо створити екологічні зони та охоронні райони для різноманітних видів рослин та тварин, які зберігаються у території Вишеньського парку.

Під час реконструкції Вишеньського парку розглядаються різні архітектурні рішення, які можуть бути використані з метою створення привабливого та функціонального парку. Зокрема, це оновлення архітектурних споруд, таких як будівлі, павільйони та фонтани, з метою збереження їхнього культурного значення та створення привабливих просторів для відпочинку та зустрічей [3].

Реконструкція також передбачає поліпшення стану озер та водойм у парку. Це включає очищення озер від забруднень та встановлення систем фільтрації та обробки води для збереження її якості. Планується створення нових водних елементів, таких як фонтани та каскади, що додадуть краси та живописності до ландшафту парку.

Окрім того, необхідно створити нові зони відпочинку та розваг для відвідувачів парку. Це може включати облаштування нових алеї для прогулянок, дитячих майданчиків, спортивних майданчиків та арен для проведення культурних заходів. Всі ці елементи сприятимуть створенню комфортних умов для відпочинку та розваг громадян.

Особлива увага буде приділена екологічній реконструкції парку. Планується здійснити заходи для збереження природних екосистем, включаючи відновлення рослинного покриву, збереження біорізноманіття та застосування екологічно чистих матеріалів та технологій.

Завершуючи, реконструкція Вишенського парку у місті Вінниця є важливим кроком у створенні привабливого та сучасного парку для задоволення потреб та очікувань місцевих жителів. Впровадження інноваційних архітектурних рішень, створення нових зон відпочинку та розваг, збереження екосистем та використання екологічно чистих матеріалів сприятимуть створенню приємного та естетичного середовища, яке залучатиме багатьох відвідувачів та зробить парк популярним місцем для проведення вільного часу.

Ось декілька сучасних методів, які можуть бути використані під час реконструкції території Вишенського парку:

1. Ландшафтний дизайн.

2. Ландшафтний дизайн є ключовим елементом реконструкції парку. Це включає в себе створення естетично привабливого середовища з використанням різноманітних рослин, дерев, квітів та газонів. Важливо враховувати відповідність рослинного покриву клімату та екологічним умовам місцевості.

3. Екологічна стійкість.

Під час реконструкції парку слід приділяти увагу екологічній стійкості. Використання сталих матеріалів, енергоефективне освітлення, системи збирання дощової води та врахування екосистемних функцій допоможуть забезпечити сталість та екологічну цінність парку.

4. Використання технологій

Сучасні технології можуть бути використані для створення інтерактивних елементів у парку. Наприклад, це може бути встановлення сенсорних дисплеїв, де відвідувачі можуть отримати інформацію про рослини, тварини та історію парку. Також можна використовувати технології для покращення безпеки та комфорту відвідувачів, наприклад, системи відеоспостереження та датчики освітлення.

Під час реконструкції Вишенського парку можна використовувати різноманітні архітектурні рішення, щоб надати йому унікальний вигляд та функціональність:

1. Арт-інсталяції.

Встановлення арт-інсталяцій може стати привабливим елементом парку. Це можуть бути скульптури, архітектурні композиції або інші мистецькі об'єкти, які додають естетику та характер до простору.

2. Рекреаційні зони.

Створення рекреаційних зон, таких як спортивні майданчики, дитячі майданчики та зони відпочинку, сприятиме активному та здоровому способу життя мешканців міста. Важливо враховувати різні вікові та інтереси групи населення.

3. Елементи води.

Використання водних елементів, таких як фонтани, струмки та ставки, може створювати приємну атмосферу та додаткову освіжаючу функцію у парку. Вони можуть бути органічно вписаними у ландшафт та створювати чарівні місця для відпочинку.

Необхідними кроками реконструкції передбачається оновлення та реставрація старих будівель та фонтанів, з метою відновлення їхнього первісного вигляду і культурного значення. Також необхідно додати нові архітектурні елементи для створення привабливих просторів для відпочинку, зустрічей та проведення культурних заходів у парку.

Стосовно озер та водойм, передбачається поліпшення їхньої естетики та екологічного стану. Планується провести очищення озер від забруднень та встановити системи фільтрації та обробки води для збереження її якості. Крім того, необхідно створити тинові водні елементи, такі як фонтани та каскади, що додадуть краси та живописності до ландшафту парку.

Створення нових зон відпочинку та розваг також є одним із необхідних кроків у реконструкції. Потрібно облаштувати нові алеї для прогулянок, зони для пікніків, дитячі майданчики, спортивні майданчики та арен для проведення культурних подій. Це сприятиме створенню комфортних умов для відпочинку громадян та розвитку різноманітних форм активного дозвілля.

Особлива увага буде приділена екологічній реконструкції парку. Планується здійснити заходи для збереження природних екосистем, включаючи відновлення рослинного покриву, збереження

біорізноманіття та створення умов для життя різних видів тварин. Крім того, необхідно використовувати екологічно-чисті матеріали та технології, що сприятиме збереженню природних ресурсів та зниженню впливу на довкілля [7].

На рис. 2 зображено варіативне рішення реконструкції парку.

Рисунок 2 – Варіативне рішення реконструкції території Вишеньського парку

Висновки

Парки є невід'ємною частиною організації дозвілля для людей. Вони мають органічний зв'язок зі загальними соціальними та культурними процесами у сучасному суспільстві. Парки виступають як міцний соціальний та економічний фактор в життєдіяльності суспільства, а також як багатогранний культурний індикатор сучасності. Вони поєднують різноманітні інтереси, закономірності та процеси, і стали частиною нашої повсякденної культури.

Тому, реконструкція території Вишеньського парку у місті Вінниця відкриває безліч можливостей для створення сучасного та функціонального простору для відпочинку та розваг. Впровадження сучасних методів реконструкції, використання цікавих архітектурних рішень та інтеграція прикладів успішних осучаснених парків допоможуть створити неперевершений парк, який буде радувати місцевих жителів та відвідувачів. Реконструкція парку - це інвестиція у спільний простір, який надасть затишок, здоров'я та красу частині території міста Вінниця.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Реконструкція та благоустрій зелених зон. URL:
2. https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/749/DOBRE_2021_Handbook_on_green_zones_final_for_web_sm_all.pdf
3. Вишеньський парк. URL:
4. https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%B8%D1%88%D0%B5%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%BF%D0%B0%D1%80%D0%BA
5. Вінницька міська рада. (2020). Проект реконструкції території Вишеньського озера. Урядовий портал «Розумне місто». URL: <https://smarcity.vmr.gov.ua/project/vishneve-ozero.html>
6. На Вишеньському озері відкрили сезон пікніків та купання. Фоторепортаж вихідного дня. URL: <https://vinnitsa.info/article/na-vishenskomu-ozeri-vidkryli-sezon-piknikiv-ta-kupannya-fotoreportazh-vihidnogo-dnya>
7. Міжнародна екологічна організація "Жива Земля". (2022). Аналіз стану природних ресурсів Вишеньського озера. Київ: Жива Земля.
8. Літовченко, О.М. (2019). Еколого-економічні проблеми реконструкції водних екосистем у містах. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування, (1), 63-70.
9. Коваленко, Н.О. (2020). Ландшафтно-архітектурні принципи реконструкції водних об'єктів міського середовища. Ландшафтна архітектура, (12), 70-77.

REFERENCES

1. Reconstruction and improvement of green areas. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/749/DOBRE_2021_Handbook_on_green_zones_final_for_web_sm_all.pdf
2. Vyshensky Park. URL:

3. https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%B8%D1%88%D0%B5%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%BF%D0%B0%D1%80%D0%BA
4. Vinnytsia City Council. (2020). The project of reconstruction of the territory of Vyshensky Lake. Government portal "Smart City". URL: <https://smartcity.vmr.gov.ua/project/vishneve-ozero.html>
5. The season of picnics and swimming has opened at Vyshensky Lake. Photo report of the weekend. URL: <https://vinnitsa.info/article/na-vishenskomu-ozeri-vidkrili-sezon-piknikiv-ta-kupannya-fotoreportazh-vihidnogo-dnya>
6. International ecological organization "Living Earth". (2022). Analysis of the state of natural resources of Vyshensky Lake. Kyiv: Living Earth.
7. Litovchenko, O.M. (2019). Ecological and economic problems of reconstruction of water ecosystems in cities. Bulletin of the National University of Water Management and Nature Management, (1), 63-70.
8. Kovalenko, N.O. (2020). Landscape and architectural principles of reconstruction of water objects in the urban environment. Landscape architecture, (12), 70-77.

Риндюк Світлана Володимирівна – кандидат технічних наук, доцент кафедри будівництва, містобудування та архітектури, Вінницький національний технічний університет, e-mail: rundyksv@gmail.com. ORCID: 0000-0001-5779-5949.

Пташка Олена Максимівна – студентка групи БМ-20б, факультет будівництва, цивільної та екологічної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: ptashka.olena@gmail.com

S. Ryndiuk
O. Ptashka

RECONSTRUCTION OF THE TERRITORY OF VYSHENSKY PARK IN THE CITY OF VINNYTSIA

Vinnytsia National Technical University

The article is devoted to the review of the process and results of the reconstruction of the Vyshensky Park, one of the most important natural and cultural objects in the city of Vinnytsia. The importance and necessity of the reconstruction of the park in order to preserve the natural-landscape, architectural-historical and socio-cultural values is considered. The current state of the environment of Vyshensky Park and the territory of Vyshensky Lake was studied and their shortcomings were identified.

Planning decisions regarding the use of reconstructive methods to improve the park area are considered, and a variant solution for the reconstruction of the park is given.

Keywords: park, Vyshensky Park, territory, reconstruction, environmental friendliness, modernization.

Svitlana Ryndiuk - PhD, senior lecturer of department construction, urban and architectural Vinnytsia National Technical University, e-mail: rundyksv@gmail.com. ORCID: 0000-0001-5779-5949.

Ptashka Olena- student of group BM-20b, Faculty of Construction, Civil and Environmental Safety, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, , e-mail: ptashka.olena@gmail.com